

# KONU DÜNYA'NIN GÜNLÜK HAREKETİ

Dünya'nın coğrafi olaylar ve canlılar üzerinde etkili olan günlük ve yıllık şeklinde iki önemli hareketi vardır.

1. Dünya'nın günlük hareketi (Kendi eksenini etrafındaki hareketi)

2. Dünya'nın yıllık hareketi (Güneş etrafındaki hareketi ya da yörünge hareketi)

## Dünya'nın günlük hareketi

Dünya'nın günlük hareketi: Dünya, kuzey ve güney kutup noktalarından geçtiği varsayılan yer eksenini etrafında batıdan doğuya doğru döner. Eksenini etrafındaki dönüşün 24 saatte tamamlandığı bu süreye bir gün denir. Dünya'nın eksenini etrafındaki dönüşüne bağlı olarak iki türlü hız ortaya çıkar.

Günlük hareketi sırasında birim zamanda alınan yola çizgisel (dönüş) hız denir. Çizgisel hız Ekvator'dan kutuplara doğru azalır. Günlük hareketi sırasında

eşittir.

Dünya'nın günlük hareketinin sonuçları şunlardır:  
Gece-gündüz birbirini

birim zamanda oluşan açı **Dönüş yönü** açısal hız denir. Dünya 24 saatte 360°

Güneş'i daha önce görür.

& Yerel saat farkı oluşur.

& Merkezkaç kuvveti oluşur. Buna bağlı olarak izler.

& Günlük sıcaklık farkları oluşur. Bunun sonucunda mekanik çözülme (fiziksel ayrışma) ve günlük basınç farkları meydana gelir. Günlük basınç farklarına bağlı olarak da meltem rüzgârları oluşur.

& Gün içinde Güneş'in geliş açısına göre cisimlerin gölge boyu değişir.

& Doğu ve batı yönleri oluşur. Doğudaki yerler, batıdaki yerlere göre



Yer eksenini

## SORULAR

Soru: 1

I. Dinamik basınç

Soru: 3

Dünya kendi eksenini

sürekli rüzgârların ve okyanus akıntılarının yönlerinde sapmalar görülür. Ayrıca okyanuslarda halkalar oluşur.

& 30° kuzey ve güney enlemlerinde dinamik yüksek basınç, 60° kuzey ve güney enlemlerinde ise dinamik alçak basınç alanları oluşur.

**Günlük hareketin batıdan doğuya doğru gerçekleşmesinin sonuçları ise şunlardır:**

& Doğuda yerel saat ileride, batıda ise geridedir.

& Güneş doğuda erken doğar, erken batar; batıda ise geç doğar, geç batar.

& Güneş'in doğuş (gurup) ve batış (tan) süresi Dünya'nın günlük dönüş hızına bağlıdır. Ekvatorda kısa kutuplara doğru gidildikçe uzar.

& Sürekli rüzgârlar Kuzey Yarım

Küre'de hareket

kuşaklarının oluşması  
II. Dünya'nın bir  
varlığından dolayı  
diğer yarısının karanlık  
olması

III. Kuz  
Key Yarım

üre'de okyanus  
akıntılarının akış  
yönünün sağına  
doğru sapması

IV. Ekvator çizgisi  
dışındaki yerlerde gece-  
gündüz süre- sinin  
değişiklik göstermesi

**Dünya'nın günlük hareketi  
yukarıdakilerden hangilerinin  
oluşmasında etkili değildir?**

- A} I ve II. B} I ve  
III. C} II ve III.  
D} II ve IV.  
E} III ve IV

(Ceva

p D)

**Soru: 2**

Kayaçların fiziksel  
olarak ufalanması  
üzerinde etkili olan  
faktörlerden biri de günlük  
sıcaklık farklarının  
oluşmasıdır.

**Buna göre fiziksel  
ufalanma üzerinde;**

I. Dünya'nın kendi  
ekseni etrafında  
hareket etmesi,

II. Ekvator çizgisi  
üzerinde gece-gündüz  
süresinin değişmemesi

III. Dünya'nın  
küresel bir şekle  
sahip olması

**verilenlerden hangilerinin  
etkili olduğu söylenir?**

- A} Yalnız I. B} Yalnız  
II.

döndüğünden üzerindeki  
tüm noktaların  
açısal hızları

**Dünya'nın günlük hareketi**

etrafındaki hareketini  
batıdan doğuya doğru 24  
saate  
tamamlamaktadır.

**Aşağıda verilen  
durumlardan hangisi  
üzerinde Dünya'nın bu  
hareketinin etkisinden söz  
edilemez?**

A} Daha doğudaki  
noktalarda güneşin  
daha erken doğması

B} Bir binanın  
gölgesinin gün içinde  
yön değiştirmesi

C} İğdir'da yerel  
saatin İstanbul'a göre  
daha geride olması

D} Çanakkale ilinde iftar  
vaktinin, Iğdır iline göre  
daha geç olması

E} Hatay'da Güneş'in  
doğuş ve batış süresinin  
Sinop'a göre daha kısa  
olması

(Cev  
ap E  
)

**Soru: 4**

Ekvator'dan  
kutuplara doğru  
gidildikçe Güneş'in  
doğuş (gurup} ve  
(batış} tan süresi  
uzar. Buna göre  
**Türkiye'de bulunan bir  
kişi Güneş'in doğuşunu  
daha uzun süre seyretmek  
isterse aşağıdaki ülkelerden  
hangisine gitmesi gerekir?**

- A} Mısır B}  
Hindistan C} orveç  
D} Brezilya

yönünün sağına,  
Güney Yarım  
Küre'de ise  
soluna sapar.

- C} I ve II. D} I ve III.  
E} II ve III.  
**(Cevap  
A)**

**(Cevap  
C)**

E) Almanya

**(Cevap C  
)**